

pacientů a návštěvníků. Jde o kulturu, která upřednostňuje otázky kvality a bezpečí péče před ekonomickými zájmy nemocnice. Dalším atributem této strategie je podpora, povzbuzování a odměňování pracovníků za řešení bezpečnostních rizik. V neposlední řadě jde o nastavení netrestajícího systému hlášení nežádoucích událostí, jehož cílem je poučení se z minulých pochybení a budování bezpečnějšího systému péče (3).

Závěr a využití pro praxi

Cílem studie bylo získat názory a podněty od sester týkající se výskytu a hlášení pochybení při podávání léčiv na jejich pracovišti. Pro vyhodnocení zvolené problematiky byl použit standardizovaný dotazník Medication Administration Error Survey (MAE survey). Výzkum potvrdil, že důvody medikačních pochybení lze rozdělit do tří kategorií: lidé (pracovní přetížení, únava, vyčerpání, nedostatečný počet personálu, nedostupnost farmaceuta na oddělení), intervence (neúplná, nejasná, nečitelná preskripce, nedostatečná týmová komunikace, generická záměna léčiv) a systém (absence vnitřních předpisů, podobnost názvů a obalů léčiv).

Zároveň je pouze pětina medikačních pochybení nahlášena. Důvodem nízké motivace sester hlásit medikační pochybení je především strach z nepříznivých důsledků hlášení pochybení.

Závěrem lze konstatovat, že standardizovaný dotazník MAE survey je efektivním nástrojem, který pomáhá identifikovat rizika při preskripci, přípravě a podávání léčiv. Analýza příčin medikačních pochybení umožňuje poskytovatelům zdravotních služeb cíleně zavádět do praxe preventivní mechanismy a tím zvýšit kvalitu a bezpečnost poskytované péče.

LITERATURA

- Liukka M, Steven A, Vizcaya Moreno MF et al. Action after Adverse Events in Healthcare: An Integrative Literature Review. *Int J Environ Res Public Health* 2020; 17:4717.
- Schwendimann R, Blatter C, Dhaini S et al. The occurrence, types, consequences and preventability of in-hospital adverse events – a scoping review. *BMC Health Serv Res* 2018; 18:521.
- Bezpečí pacientů. Příručka k osnově a bezpečí pacientů. Multiprofesní edice. Praha: MZČR, 2016.
- Feleke SA, Mulatu MA, Yesmaw A S. Medication administration error: magnitude and associated factors among nurses in Ethiopia. *BMC Nurs* 2015; 14(1).
- Bişkin Çetin S, Cebeci F. Perceptions of Clinical Nurses About the Causes of Medication Administration Errors: A Cross-Sectional Study. *Florence Nightingale J Nurs* 2021; 29(1):56-64.
- Wakefield BJ, Uden-Holman T, Wakefield DS. Development and Validation of the Medication Administration Error Reporting Survey. In: Henriksen K, Battles JB, Marks ES, et al. (eds). *Advances in Patient Safety: From Research to Implementation. Volume 4: Programs, Tools, and Products*. Rockville (MD): AHRQ (US); 2005. Dostupné z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK20599/>
- Jain K. Use of failure mode effect analysis (FMEA) to improve medication management process. *Int J Health Care Qual Assur* 2017; 30(2):175-186.
- Mekonen EG, Gebrie MH, Jemberie SM. Magnitude and associated factors of medication administration error among nurses working in Amhara Region Referral Hospitals, Northwest Ethiopia. *JDA* 2020; 9(1):151-158.
- Pokorná A et al. Management nežádoucích událostí ve zdravotnictví. Praha: Grada. 2019. ISBN 978-80-271-0720-9.
- SHNU: Národní portál - Systém hlášení nežádoucích událostí. [online] ÚZIS ČR [10-10-2021]. Dostupné z: <https://shnu.uzis.cz/browser/analyzy>

Limity výzkumu

Předkládaná kvantitativní studie má svá omezení. Nevýhodou dotazníkového šetření je možnost zkreslení výsledků ze strany respondentů. Sestry vyjadřovaly svůj individuální pohled na danou situaci (své postoje, názory). Dalším limitem studie byla malá velikost výzkumného souboru. Standardizovaný dotazník MAE survey nezohledňuje celé spektrum možných příčin medikačních pochybení. V dotazníku chybí rizikové faktory pracovního prostředí (nedostatečné vybavení, osvětlení, hluk), nebo pacienta (neochota pacienta dodržovat doporučené pokyny k užívání léku, jeho onemocnění apod.).

Uvědomujeme si, že pro vyšší spolehlivost dat by bylo vhodné zajistit reprezentativní výzkumný soubor, který by umožnil zevšeobecnit výsledky na celou populaci. Proto Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích v součinnosti s Farmaceutickou fakultou Univerzity Karlovy v Hradci Králové v druhé polovině roku 2021 realizovala na národní úrovni obdobné dotazníkové šetření, do kterého byly zapojeny poskytovatelé zdravotních služeb lůžkové péče napříč všemi regiony České republiky. Zároveň proběhlo pozorování přípravy a podávání léčiv sestrami ve vybraných nemocnicích Jihočeského kraje. Počet sledovaných (pozorovaných) medikačních procesů činil 6 536. Výsledky proběhlých studií jsou v současné době vyhodnocovány a budou publikovány v roce 2022.

Podpořeno z programového projektu Ministerstva zdravotnictví ČR s reg. č. NU20-09-00257. Veškerá práva podle předpisů na ochranu duševního vlastnictví jsou vyhrazena.

- Lee E. Reporting of medication administration errors by nurses in South Korean hospitals. *Int J Qual Health Care* 2017; 29(5):728-734.
- You MA, Choe MH, Park GO et al. Perceptions regarding medication administration errors among hospital staff nurses of South Korea. *Int J Qual Health Care* 2015; 27(4):276-283.
- Kim MS, Kim CH. Canonical correlations between individual self-efficacy/organizational bottom-up approach and perceived barriers to reporting medication errors: a multi-center study. *BMC Health Serv Res* 2019; 19:495.
- Zákon č. 201/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče, v platném znění.
- Brabcová I, Prokešová R, Tóthová V et al. Využití analýzy FMEA v řízení rizik ošetrovatelské péče. *Onkologie* 2021; 15(4):197-203.
- Malý J. Lékové problémy v teorii a příkladech v podmínkách České republiky. *Klin Farmakol Farm* 2020; 34(3):116-121.
- Evropské statementy o nemocničním lékárenství, 2014. [online] [07-07-2022]. Dostupné z: https://www.eahp.eu/sites/default/files/evropske_statementy_final_verze_cz.pdf
- Elasrag GAE, Abu-Snieneh HM. Nurses' Perception of Factors Contributing to Medication Administration Errors. *Int J Res Pharm Sci* 2020; 11(1):44-56.
- Plevová I, Jarošová D, Janíková E et al. Přidělená ošetrovatelská péče jako jeden z indikátorů výskytu medikačních pochybení. *Vnitř Lék* 2020; 66(7):e31-e3.
- Yung HP, Yu S, Chu C et al. Nurses' attitudes and perceived barriers to the reporting of medication administration errors. *J Nurs Manag* 2016; 24(5):580-588.